

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispvtatio X. De præcepto sumendi Eucharistiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](#)

vt dicamus, postea, quando expressit traditionem faciendam à Iuda, discipulos intellexisse iam in corde Iuda esse prauum animum tradendi Christum, & ratione huius Christum anteā dixisse, sed non omnes: quia quamvis id sufficeret ad ge-

nerandam aliquam suspicionem, non tamen ad generandum firmum nec prudens iudicium, quia verba illa pro tunc poterant proferri pro alio, praesertim quod non manifestauit Iudam traditurum esse Christum.

DISPUTATIO X.

De praecepto sumendi Eucharistiam.

DIFFICULTAS I.

*Vtrum sit praeceptum sumendi Eu-
charistiam.*

ERTVM est, esse praeceptum Ecclesiasticum sumendi Eucharistiam, vt constat ex cap. *Omnis vtriusque sexus* 12. de Pœnitentijs & remissionibus.

Est tamen difficultas, An etiam sit praeceptum diuinum?

Alexander.
Bonavent.

Ferrariens.
Silvester.

S. Thomas.
Egidius.
Suarez.
Valquez.
Valentia.

Innoc. III.

Trident.

Alexander 4. p. quæst. 1. memb. 2. art. 4. Bonaventura in 4. dist. 1. part. 2. distinctionis, art. 1. quæst. 1. S. Thomas dist. 6. quæst. vlt. artic. 1. quæstione. 2. Gabriel in Canonem Missæ, lectione 87. littera X. Ferrariensis 4. contra Gentes c. 61. Silvester v. Eucharistia 3. docent, non esse præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, quia illud ex nullo fundamento constat: quia si ex aliquo, maxime ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaveritis*, &c. ex eo autem non efficaciter deducitur, quia illud intelligi potest de sola manducazione spirituali per fidem.

S. Thomas verò par. 3. quæst. 80. art. 1. & ibidem Egidius, Suarez disp. 69. Valquez disp. 213. Valentia disp. 6. quæst. 8. puneto 4. & plures alij Doctores docent, & merito, esse præceptum diuinum sumendi Eucharistiam. Quod etiam docuit Innocentius III. lib. 4. de Mysterijs Missæ cap. 24. Et se autem præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, deducitur Primo ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaveritis carnem Fili hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis*, quia haec forma & hoc tenore verborum necessitas aliqua Eucharistiae significatur; sed non necessitas medij, quia non est hoc modo necessaria, vt diximus Disput. 1. Difficul. vi. ergo necessitas dictis verbis significata, est præcepti à Christo his verbis lati. In eis autem verbis sermonem esse de manducazione carnis Christi sub speciebus, & non de spirituali, diximus Disput. iv. Difficult. 1. ex Tridentino less. 13. c. 2. & less. 21. cap. 1. & etiam ex Patribus.

Secundò idem deducitur ex illis verbis Luce 22. & 1. ad Corinth. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, in quibus verbis Iustinus Martyr in Apologia 2. pro Christianis ad Antonium Pium agnoscit præceptū sumendi Eucharistiam à Christo latum: & etiam Tridentinum less. 1. c. 2. vbi postquam dixit, Christum discessurum ex hoc mundo ad Patrem hoc Sacramentum instituisse, subdit: *Et illius sumptuō colere nos sui memoriam præcepit, sicutque annuntiare morrem*. Tridentinum ergo sentit, in dictis verbis Luce contineri præceptum Christi sumendi Eucharistiam.

Vnde exppositio eorum, qui dicunt, in illis tantum contineri præceptum consecrandi, & non sumendi Eucharistiam; & exploitio aliorum, qui dicunt in dictis verbis contineri præceptum non sumendi Eucharistiam, sed habendi intentionem expressam faciendi memoriam passionis Christi media sumptione ipsa, distinctam ab intentione sumendi Eucharistiam, rei ciuntur ex dictis verbis Tridentini: quia quod Christus secundum Tridentinum præcepit, fuit, vt sumptione ipsa recolamus memoriam passionis suæ. Præcepit ergo Christus sumptionem Eucharistie, & non tantum consecrationem; & sic præcepit sumptionem, vt non præceperit intentionem illam recollendi passio- nem Christi superadditam intentioni sumendi Eucharistiam: quia quod præcepit, fuit, vt id sumptione ipsa efficeremus. quia qui Eucharistiam sumunt absque alia superaddita intentione, passio- nem Christi commemorante sumptione ipsa non formaliter & proximè, sed presupposita & remotè, quia scilicet sumptio supponit consecrationem, per quam mors Christi representatur, videlicet Tractatu de Sacrificio Missæ, Disputat. Difficultate viii. & ix.

DIFFICULTAS II.

Vtrum præceptum sumendi Eucharistiam obliget pro articulo mortis.

N Omine articuli mortis etiam comprehenditur periculum mortis, quod mortaliter est articulus mortis, & ipsi mortaliter aequivalens quod Communionem & confessionem.

Supponimus ergo, præceptum sumendi Eucharistiam semper obligare quasi in acto primo, seu habere vim obligandi pro suo tempore, & non semper obligare quasi in acto secundo, seu non obligare pro semper.

Eit ergo difficultas, An obliget pro articulo mortis, i.e., quod idem est, an in articulo mortis obliget quasi in acto secundo.

Caietanus in Summa v. *Communio Sacramentalis*, & Ledesma 1. par. 4. quæst. 2. art. 2. dub. 1. Lat. docent, nullum esse præceptum sumendi Eucharistiam specialiter pro articulo mortis obligans (ac proinde eum, qui tempore Paschatis communicauit, amplius non teneri in articulo mortis communicare) quia Christus non præcepit frequentiam Communionis, sed Communionem, qui autem in Paschate communicavit, verè dicitur communicasse. Addunt tamen, cum, qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam, venialiter peccare, & non mortaliter, secluso contemptu, si tempore Paschatis communicauit, in quo etiam conueniunt Silvester v. Eucharistia 3. Armilla v. Com. Syllo-

Victoria. manio num.4. Victoria in Summa num.86. & Rodriguez in Summa cap.64. de Communione n.3. s. *Sav.* Eucharistia num.1.

Durandus. Durandus verò in 4. dist. 9. quæst. 2. Gabriel quest. 2. artic. 2. concl. 3. Sotus dist. 12. quæst. i. artic. 1. *Valentia.* Valentia disput. 6. q. 8. punct. 4. Vasquez disput. 21. 3. Suarez disput. 69. *Egidius.* quæst. 80. art. 11. dub. 3. & communiter Doctores docent, & merito, esse præceptum sumendi Eucharistiam obligans pro articulo mortis, etiam si tempore Paschatis sumpta fuerit.

Quod constat ex Concilio Carthaginensi IV. can. 77. quod à Leone IV. approbatum fuit, dum absolue & absque villa limitatione præcipitur eis, qui in infirmitate (subintellige periculosa) sint, ut viaticum accipiant: & non leviter deditur ex Concilio Niceno I. can. 12. qui refertur can. De his 26. quæst. 6. dum Eucharistia sumenda in fine vite, dicitur viaticum necessarium, & ex confutidine Ecclesiæ, in qua Eucharistia sumenda in articulo mortis sumitur tamquam quid ex obligatione necessarium, etiam si tempore Paschatis sumpta fuerit. Conclusum autem quo aliquid sit tamquam ex obligatione necessarium, vel supponit præceptum anteā latum, vel si non supponit, ipsa consuetudine introducitur.

Ex quo constat, eum qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam, etiam si eam tempore Paschatis sumperit, peccare mortaliter, quia omittit præceptum rei graui & magni momenti, & maioris quam sit præceptum audiendi Missam, in cuius omissione nequit non agnosciri peccatum mortale.

Præceptum autem sumendi Eucharistiam in articulo mortis, & ut viaticum (id est ad iter agendum ex hac vita ad alteram) in primis esse diuinum, quod vi sua pro eo articulo obliget, quamvis Ecclesia nihil præcepisse, docent communiter Doctores, & merito: quia supposito quod sit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, ut iam diximus esse, negari non potest, pro articulo mortis obligare, quia est accommodatissimum, ut pro eo articulo latum fuerit, cum in eo fuerit maxima necessitas illius, maior quam in quolibet alio tempore. Nihilominus aperte portat Ecclesia aliquibus in eo articulo negare, in pœnam aliquorum criminum, non dispensando in præcepto diuino, sed impediendo aut tollendo ius & potestatem, quam habet criminofus sumendi Eucharistiam, intuitu reverentiae Eucharistie, ob indecentiam quæ apparere posset in conferendo Eucharistiam illi criminofus: quod olim in Hispania & in alijs Provincijs fiebat, iam tamen in Hispania reuocatum fuit Motu proprio Pij V. edito anno 1569. & conferunt omnibus, & ex obligatione conferenda est, nisi reus, oblatæ à iudice sufficiente dilatione ad id, noluerit pro tunice Communionem recipere, quia tunc ei potest negari tempus ad id, ut admittantur Sotus 5. de Iustit. quæst. 1. art. 2. Reginaldus lib. 29. num. 71. Ochagavia quæst. 14. & Bonacina dis. 4. quæst. 7. punct. 1.

Deinde præceptum sumendi Eucharistiam in articulo mortis etiam esse Ecclesiasticum, constat, quia ab illo id præcipitur in dicto Concilio Carthaginensi, approbatu à Leone IV. & etiam in dicto Concilio Niceno can. illo 12. si attente legatur: id tamen non statuit & præcipit Ecclesia qualis de nouo, quia iam absque dubio intellexerat præceptum esse à Christo pro eo articulo.

Supereft tamen difficultas, An qui ante articulum mortis, sive physicum sive moralem, sumpsit Eucharistiam, maneat liber ab obligatione præcepti sumendi Eucharistiam pro eo articulo.

Paludanus in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 2. Angelus *Paludan.* v. Eucharistia 3. Suarez scđt. 3. *Egidius.* num. 98. Henriquez lib. 8. cap. 4. & 5. Reginaldus lib. 29. *Reginald.* num. 65. Bonacina & Adamus cap. 8. dub. 5. d. *Bonacina.* cene, eum qui paulo ante, quam in agrititudinem periculofam incideret, communicavit, excusari ab obligatione præcepti communicandi pro eo articulo, nempe si octo vel decem diebus ante periculum communicavit. Et idem docent Sotus & Tabienna cum hæc limitatione, nepe si post sumptam Eucharistiam non peccauit mortaliter.

Vasquez n. 13. & Ochagavia q. 14. docet, non satisficer dicto præcepto per Communionem factam ante articulum mortis, quamvis paulo anteā factam, ac proinde non excusari ab obligatione sumendi Eucharistiam pro eo articulo; & merito: quia nulli præcepto latifit propriæ, nisi intra tempus obligationis illius, & non ante, adhuc in tempore maximè propinquo temporis obligationis, ut constat in præcepto audiendi Missam, & in præcepto ieiunij, quibus non latifit pridie ante tempus obligationis.

Vnde existimamus, eum, qui sanus, aut si infirmus, extra periculum tamen mortis communicavit, si in eodem die post eam Communionem incidat in periculum mortis, sive violentæ sive naturalis, & adeò vrgens, ut prudenter timeatur eodem die moriturus, aut quod eo transacto non sit futurus potens communicare, teneri pro viatico iterum in eodem die communicare post incidentiam in dictum periculum, quia præceptum communicandi in articulo mortis, cui non est satisfactum. Communione ante periculum facta, est diuinū, & maioris ponderis, quam prohibito Ecclesiastica non communicandi in eodem die nisi semel. Quod exprelit Vasquez in manuscriptis, & ei subscrit. *Vasquez.* pterit plurimi nostra Societas, & plures alij gratiissimi viri Academiæ Complutensis, & Salmanticensis, & aliarum Provinciarum, & id fecerunt Rom P. N. Generalis Aquaiua, qui post celebrationem Missæ incurrit maximum periculum mortis, & Madriti P. Vega Rector illius Collegij, & P. Aualos in eodem Collegio.

Observandum tamen est, eum, qui in articulo mortis constitutus semel communicavit (qui eo ipso absque alia intentione dicitur Eucharistiam ut viaticum sumpsisse) amplius eo præcepto non teneri, quamdiu in eodem periculo perseverat, quamvis post sumptionem peccat mortaliter: in quo præceptum Communionis differt à præcepto confessionis, quia istud toties de novo obligat, quoties quis in periculo mortis constitutus iterum post confessionem peccat mortaliter, quia confessio obligat pro consequenda prima gratia habituali, quæ est ad salutem æternam necessaria necessitate medijs; & idèo quoties prima gratia per peccatum mortale amittitur, toties reuiuiscit obligatio confessionis; Eucharistia verò non obligat pro aliquo sic necessariè ad salutem æternam, sed pro commemoratione seu annuntiatione mortis Christi in extremo tempore vite nostræ, & idèo, semel in eo tempore annuntiatâ, nihil supererit, ratione cuius obligatio Eucharistie reuiuiscat.

DIFFICULTAS III.

Vtrum præceptum sumendi Eucharistiam obliget etiam pro tempore extra articulum mortis.

Certum est, præceptum Ecclesiasticum sumendi Eucharistiam, etiam obligare pro tempore extra articulum mortis, ut statim constabit.

Est tamen difficultas, An præceptum diuinum etiam obliget pro tempore extra articulum mortis.

Circa hanc rem Doctores, qui admittunt præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, non omnes docent etiam obligare pro tempore extra articulum mortis; & non omnes qui id docent, conueniunt in assignando tempore extra articulum mortis, pro quo obliget: quorum placita in Tractatu de Pœnitentia Disputatione vii. examinamus, quia eadem omnino est difficultas circa tempus, pro quo obligat præceptum diuinum confitendi, & sumendi Eucharistiam.

Nihilominus pro nunc dicimus, præceptum diuinum Christi Eucharistiae etiam obligare pro tempore extra articulum mortis physicum & moralem: Christum tamen non determinasse tempus illud, sed determinationem illius commisit arbitrio Ecclesiæ, ac proinde si Ecclesia nullum tempus determinasset, pro quo obligaret, nullum committeretur peccatum omissionis non sumendo Eucharistiam, vt Disputatione illa vii. Difficultate ii. dicimus circa præceptum diuinum confitendi.

Ecclesia ergo vtens dicta commissione Christi Primò in sui initio determinauit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam pro quolibet die, vt constat ex Anacletio Papa Epist. i. cap. 2. & referatur can. *Episcopus*, de Consecratione, distinc. 1. vbi ait, eum, qui quotidie non communicauerit, ingressu Ecclesia priuandum esse; & subdit: *Sic enim Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia.* Et idem præcipitur in can. 10. Apostolorum, vbi additur, vt qui id quotidie non fecerit, ipsa Communione priuetur. Huius confitudinis & præcepti mentionem faciunt Clemens Romanus lib. 2. Apostolicarum constitut. cap. 57. & Dionylius cap. 3. de Ecclesiastica Hierarchia par. 2. & 3.

Secundo Fabianus Papa, vt refert Gratianus, determinationem dicti præcepti diuinum ad pauciores Communiones restrinxit, præcipies, vt fideles ter in anno communicarent, nempe in Natali Domini, in Paschate (subintellige Resurrectionis) & in Pentecoste, quod refertur in can. *Et si non frequenter*, de Consecrat. dist. 2. Quod vero Soter Papa, vt refertur in can. *In cena, ead. distinc. 2.* præcepit, vt in Cœna Domini fideles communicarent, non est ita intelligendum, vt diuersum tempus à Paschate Resurrectionis assignauerit, sed ita vt pro eodem Cœnam Domini & Pascha usurparerit.

Tandem Innocentius III. in Concilio Lateranensi cap. 21. & refertur in cap. *Omnis virtusque sexus* 12. de Pœnitentijs & remissionibus præcepit, vt fideles omnes virtusque sexus, cum ad annos

discretionis pertenerint, singulis annis semel ad minus tempore Paschatis Eucharistiâ suscipiant, nisi de confilio Confessarij illud differant ad tempus: & nunc hoc tantum præceptum Innocentij est in viridi obseruantia, quia duo alia priora in defuetudine abierunt. Vnde fideles satisfacunt præcepto diuino communicandi extra articulum mortis, semel in Paschate Resurrectionis communicando: imò quando Confessario videatur ob aliquam rationabilem causam, quod aliquis difficit Communione, satis facit communicando tempore præscripto à Confessario. Nomen autem Paschatis intelliguntur quindecim dies à Dominicâ Palmarum inclusiū, usque ad Dominicam in Albis inclusiū, vt consuetudo ipsa declarat, & declarauit Eugenius IV. teste Nauarro cap. 21. n. 45.

Præceptum ergo annua Communione pro tempore Paschatis non est purè humanum, quia includit aut supponit præceptum diuinum Communione quoad substantiam, quo præcipit Communio vagè quoad tempus extra articulum mortis, & superaddit modificationem quod tempus, quam Christus prætermisit, & commisit Ecclesiæ; sicut etiam de præcepto annua confessio, dicitur Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficultate v.

Eum autem, qui dicto tempore Paschatis non communicauit, non manere liberum usque ad aliud Pascha ab obligatione communicandi, sed semper obligatum manere, & semper perseverare actualiter quousque communicet contra non paucos dicimus Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficult. xi. & eum, qui prudenter timeret se non habiturum copiam Eucharistie tempore pro quo obligatur communicare, teneri anticipare Communione, ne nimium differatur Communio, etiam contra non paucos dicimus Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficult. xi. vbi etiam addimus, eum, si forte veniat ad tempus pro quo tenebatur, quamvis anticipauerit Communione, teneri iterum communicare.

DIFFICULTAS IV.

Qui teneantur precepto Communione.

Supponimus ex Tractatu de Pœnitentia Disputatione vii. (in quo idem de præcepto confessionis disputatur) non baptizatos, quamvis præcepto Communione, quatenus Ecclesiastico, non teneantur, quia Ecclesia nullam in eos habentur dictiōnē, tamen teneri illo quatenus diuinum, quia omnibus etiam non baptizatis loquebatur Christus, quando Ioan. 9. illis verbis, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, &c. præcepit sumptionem Eucharistie*, ac proinde etiam non baptizatos teneri fieri habiles ad sumptionem Eucharistie, suscipiendo Baptismum: & idē, qui non baptizantur, si alias ignorantia ininhibili non excusentur, peccant non solùm quia non baptizantur, sed etiam quia non sumunt Eucharistiam in articulo mortis, pro quo præceptum diuinum Eucharistie ex vi sua absque Ecclesia determinatione obligat; quamvis non teneantur præcepto diuinum confessionis, quia hoc non obligat absolute (sicut obligat præceptum diuinum Communione) sed tantum ex suppositione, quod post Baptismum fiat peccatum mortale, quia lo-

luca

lum peccatum commissum post Baptismum est materia apta absolutionis. Ita tamen non baptizati tenentur praecepto diuino Communionis, ut ei non satisfaciat communicando ante Baptismum, quia quādū non sunt baptizati, non recipiunt Eucharistiam ut Sacramentum, quia Eucharistia non est illis Sacramentum, quia illis non est significativa & collatua gratia, quia non est pro illis in Sacramentum instituta; & praeceptum sumendi Eucharistiam, cū sumendū illam, ut Sacramentum; in quo non baptizati distinguuntur a baptizatis peccatoribus; quia hi, etiam si in statu peccati mortalis scienter communient, satisfaciunt praecepto affirmatio etiam diuino Communionis, ut contra nonnullos aduentur communiter Doctores, quia quamvis indignè communient, verumtamen recipiunt Sacramentum Eucharistia.

Circa baptizatos ergo conuenient Theologi, adultos omnes sanæ mentis, habentes sufficientem discretionem ad perfectè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad perfectè iudicandum de preparatione ad dignè sumendam Eucharistiam requisita, præcepto Communionis, tam ut Ecclesiastico quam ut diuino teneri; quod est verum, quamvis engerueni sint, quia ex eō nullam habent excusationem: qui verò amentes sunt, quādū sunt in amentia, non solum non peccant non communicando, quia eis deficit libertas, sed etiam verè excusantur a præcepto illo, etiam ut diuino, ob amentiam, quando eīt perpetua, in dī confuetudine prohibuit est illis Eucharistiam adhuc in articulo mortis conferre, ut diximus Disputat. ix. Diffic. xx. Quando vero amentia non est perpetua, quia ante amentiam fuerant compotes sui, tunc quamvis, quādū in amentia sunt, non peccant non communicando ex defectu libertatis, & excusat sint a præcepto communicandi ut Ecclesiastico, quia ob reverentiam Sacramenti non est decens, & forsan confuetudine prohibuit, illis quotannis Eucharistiam conferre; tamen si ante amentiam prudenter timeant futuram amentiam tempore annua Communionis, tenentur, si intra annum sint, anticipare Communionem annuam; quia præceptum Communionis annua pro tempore Paschatis non tantum fertur in honorem Cœna Domini, sed etiam ne nimium differatur Communionis: in quo præceptum hoc, & præceptum confessionis annua, differunt a præcepto audiendi Missam, quia hoc tantum fertur in honorem diei festi, & ideo non obligat ad anticipationem ante diem festum, nec transacto die festo perseverat obligatio illius.

Circa infantes verò conuenient Doctores, nullatenus præcepto Communionis teneri, quod expressè tradit Tridentinum sicc. 21. cap. 4. & ex se patet, quia præceptum tradi tantum potest eis qui ratione vñtrunt, sicut etiam violatio eis tantum potest imputari, alia bellijs posset præceptum tradi & imponi. Augustinus verò epist. 106. & Innocentius epist. 26. quæ est 93. apud Augustinum, vbi significare videntur infantes comprehendendi verbis illis Ioann. 6. *Nisi manducaveritis*, &c. (in quibus nos diximus præceptum diuinum Communionis contineri) & infantibus sumptionem Eucharistie esse necessariam, intelligendi sunt, non de necessitate præcepti, sed medijs; & non de sumptione Eucharistie in re, sed in voto contentio in Baptismo, quia infantibus est necessa-

rius Baptismus, ratione cuius, quando adulti sint, obligantur ad sumptionem illius ex vi illorum verborum Ioann. 6. de quo diximus Disputatione 1. Difficultate vi.

Circa pueros, (sub quibus etiam puellas comprehendimus) dissentunt Doctores, à qua etate incipiunt ad Communionem obligari.

Soritus in 4. diff. 12. quæst. 1. art. 11. & Valentius *sotus*. disp. 6. quæst. 8. puncto 4. pueros non obligari *Valentius*. præcepto Communionis ante annum duodecimum, etiam si ante illum habeant sufficientem discretionem, ut possint illum suscipere, quando incepit usus rationis in illis.

Thomas vero in 4. diff. 9. q. 1. art. 1. quæstionis *Thomas*. cula 4. Valsquez disp. 214. cap. 4. & communiter *Valsquez*.

Doctores docent, pueros, si ante duodecimum annum habeant discretionem sufficientem præcepto Communionis tam annua, quam pro articulo mortis, obligari; & merito: quia pueri, postquam ad sufficientem discretionem peruererunt, nullo priuilegio à dicto præcepto ante duodecimum annum excipiuntur, quia de eo priuilegio nullatus constat.

Pueri ergo in ea etate, præcepto Communionis tam annua, quam in articulo mortis obligari incipiunt, & non anteā, in qua ad eam discretionem peruererunt, qua perfectè discernere valent inter panem cælestem & communem, & de præparatione ad Communionem requisita perfectè iudicare, tradidunt S. Thomas, Valsquez, & communiter Doctores: quia sicut abesse hac discretione nullus contra Eucharistiam grauiter peccat, ita etiam nullus ante eam discretionem præcepto Eucharistie adhuc ut diuino, & pro articulo mortis obligatur. Haec autem discretio in alijs tardius, & in alijs citius contingit, & ob id nequit una determinata etas pro omnibus ad dictam obligationem assignari, sed id relinquit arbitrio prudentium, præterit parentum, aut Confessiorum. Nihilominus pueri permittendum est communicare, quamvis ad eam discretionem non peruererit, si prudenter iudicetur peruenisse ad perfectum usum rationis, sufficientem ad peccatum mortale, si Confessorius prudenter presumat esse sufficientem dispostum.

Observandum est, ut optimè Cordova in Summa Hispana quæst. 60. Valsquez num. 40. & Ochagavia q. 17. pueris prius aduenire tempus obligationis præcepti confessionis, quam Eucharistie, adhuc pro articulo mortis sumenda; quia minor discretio sufficit ut quis confiteri, quam ut communicate teneatur, quia ad obligationem contendit sufficit, ut quis sic inter malum & bonum discerneret, ut possit mortaliter peccare, ad quod minor discretio sufficit, quam ad perfectè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad iudicandum de præparatione ad illum panem cælestem dignè recipiendum requisita, quod requiritur ad obligationem communicandi adhuc in articulo mortis. Vnde contingere potest, ut puer in articulo mortis existens teneatur confiteri, & non teneatur communicare, ut prædicti Doctores assertunt contra Suarez disputat. 70. Reginaldum lib. 29. num. 84. Bonacinan diff. 4. q. 7. punct. 2. & contra alios recentiores, qui existimant, quemlibet, qui habet sufficientem discretionem ut teneatur præcepto confessionis, etiam teneri communicare in articulo mortis.

Observat

Obseruat Henriquez cap. 42. puerum, qui numquam communicavit, & transacto Paschate deprehenditur sufficientem discretionem ad communicandum habere, non esse cogendum ad Communionem usque ad Pascha sequens. Quod verum existimamus, quando non iudicatur prudenter etiam sufficientem illam discretionem habuisse Paschate illo quod transactum est: quia quando prudenter iudicatur etiam tunc illam habuisse, cogendum est statim ad Communionem, quia obligatio precepti sumendi Eucharistiam, quam habuit Paschate illo, non fuit exstincta Paschate transacto, vt diximus Difficultate precedenti.

Pro eis autem, qui non satisfaciunt precepto Communionis, nulla est Iure communii lata pena, quam ipso facto incurvant, quamvis pro non communicantibus tempore Paschatis assignata sit in dicto cap. *Omnis viriusque sexus, carentia ingressus Ecclesia, & Ecclesiastica sepulture, quae poterit a Superioribus infligi, etiam impuberibus.* In aliquibus tamen diecclibus solet Iure proprio esse lata excommunicatio contra non communicantes tempore Paschatis, quam ipso facto incurvant, etiam impuberis, de quo dicimus Tractatum de Censuris in communi, Difficultate vi 1.

DIFFICULTAS V.

Vtrum laici teneantur communicare sub utraque specie.

Dresdenensis Iacobellus. **P**etrus Dresdenensis, & Iacobellus Misnensis, heretici in Bohemia anno 1412. affirmarunt, laicos Iure diuino teneri sub utraque specie panis & vini communicare, & non posse licet sub una tantum. Quos heretici nostri temporis secuti sunt, potius vi Ecclesiae Romanae contradicunt, quam quia dicta doctrina assentiantur, quorum fundamenta postea nobis obiciemus.

Nihilominus Catholici conueniunt, laicos non teneri sub utraque specie, sed licet posse sub specie tantum panis communicare. Quod expressit Concilium Constantiense, & Tridentinum *sess. 21. cap. 1. & can. 1. & meritò:* quia in primis non tenentur ad id Iure Ecclesiastico, vt pater, imò eo Iure sunt prohibiti communicare, nisi tantum sub specie panis, in ipso Concilio Constantiensi *sess. 1. 3. & à Martino V. in Epist. ad ipsum Concilium: & in Tridentino sess. 21. cap. 2.* Deinde non tenentur ad id Iure diuino. Quod Primo ex Scriptura probatur, qui Christus, qui Ioann. 6. dixit, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis* (que necessitas precepti significatur, sine cuius obseruatione nequit salus & vita spiritualis haberi) ipse postea subdit, *Qui manducat me, & ipse vivet propter me.* & iterum, *Qui manducat hunc panem, vivet in eternum.* quibus verbis Christus satis significat, mandationem solius speciei panis, ablique proportione speciei vini, sufficere ad vitam, id est ad seruandum preceptum diuinum Eucharistiae, sine quo nequit seruari aut haberri vita, ex quibus Concilium Constantiense & Tridentinum cap. 1. id deduxerunt. Secundò idem probatur, quia in Ecclesia fuit antiquissima cōsuetudo communicandi sub specie tantum panis; ergo id non est contra preceptum diuinum. Consequentia patet. Antecedens

autem probatur, quia Eucharistia semper fuit solita in Ecclesia pro agrotis seruari, vt constat ex Clemente Romano libro 8. Constitut. Apostolice, cap. 13. & ex Eusebio lib. 6. Historia cap. 36. & ex Tridentino *sess. 13. cap. 6.* vbi dicitur, Concilium Tridentinum agnouisse & probasse morem seruandi Eucharistiam pro agrotis: imò aliquando per annum seruabatur, vt testatur Sophronius in Praecepto spirituali cap. 79. At vinum non potuit adhuc ad breue tempus seruari, quin statim acceperet, quod non esset licitum: ergo quando agrotis vir gente necessitate ministranda erat Eucharistia, sub specie tantum panis ministrabatur.

Supposito autem, quod laicos communicate sub specie tantum panis, & non sub specie vini, sicutum, & non contra praeceptum diuinum, ac proinde capax praecepti humani, aut prohibitionis humanae, facile constat, prohibitionem Ecclesiasticam, qua Ecclesia Latina laicos interdixit vnum calicis, esse in istam & rationabilem: quia ex una parte in Ecclesia est potestas ad ferendam dictam prohibitionem & legem, & ex altera parte ad illam ferendam sunt iustissime & admodum rationabiles cause; ergo dicta prohibitio & lex est iusta & rationabilis. Consequentia patet. Antecedens autem quoad utramque partem probatur. Et in primis, quod in Ecclesia sit dicta potestas, definit Tridentinum *sess. 21. cap. 2.* & etiam generaliter potestas circa vnum Sacramentorum deducitur ex Paulor. ad Corinthios c. 4. dum ait; *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Et specialiter potestas circa vnum Eucharistiae deducitur ex Paulo 1. ad Corinthios cap. 11. dum postquam locutus fuerat de vno huius Sacramentum, ait, *cetera cum venero disponam.* Et idem ratione constat, quia nihil est quod obsterit Ecclesia possit liberè ferre leges in his quae circa vnum Sacramentorum non sunt Iure diuino praescripta. Deinde, quod sint iustissime & rationabiles cause ad prohibendum vnum Sanguinis laici, constat ex incommodeis, quae in vno illius respectu tantæ multitudinis contingere possunt. Inter alia autem quae communiter enumerantur, pricipuum est, quod iam in tanta fideliūlum multitudine & ratioretate maximum periculum sit, quod aliquid Sanguinis effundatur, in quo maxima indecentia & irreuerentia reperitur, quia Sanguis femellefus colligi nequit. Iustissime ergo & admodum rationabiliter dicta prohibitio facta est ab Ecclesia, & iustissime & admodum rationabiliter defraudantur laici gratia correspondente speciebus vini, etiam si species vini aliquam ratione sui conseruant, de quo dicemus Difficultate sequenti.

Nihilominus heretici contra hanc prohibitionem clamant, & obiciunt multa, que poterunt videlicet apud Bellarmimum 4. de Eucharistia à c. 10. folio apud Valentiam disp. 6. quæst. 8. p. 5. apud Val. folio quez disp. 216. & apud Egidium q. 80. art. 12. ex folio quibus nos aliquaque adferemus.

Primo ergo obiciunt verba illa Ioann. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis eius Sanguinem, &c.* quibus necessitas sumptuosa utraque speciei significari videatur. Reponemus, particulam & (quamvis admittamus summa copulatiæ) aut ita sumi, vt iuxta phrasim Hebraicam repeat negationem præcedentem, ita ut sensus sit, *Si non manducaveritis carnem Filii hominis, neque biberitis eius Sanguinem, &c.* ac proinde,

proinde, qui speciem tantum panis sumit, satisficit praecepto in eis verbis contento, & vitam habebit. Hic autem sensus optimè congruit cum verbis quæ postea subduntur, *Qui manducat hunc panem, vivet in eternum*, vt suprà dicebamus. Aut si sumitur copulatio, & non repetens negationem, ac proinde in eis continetur præceptum sumendi utramque speciem, non tamen obligabit omnes, sed tantum aliquos, ita vt tota Ecclesia quoad aliquos teneatur, non quoad omnes & singulos, quale est præceptum illud Gen. 1. *Creducite & multiplicamini*.

Secondo obiciunt illud Matthæi cap. 16. *Bibite ex eo omnes*. Facili tamen respondemus, illam particularum omnes ad Apostolos tantum referri: cui optimè congruit illud Marci 14. *Biberunt ex eo omnes*, & tamen Apostoli tantum biberunt.

Tertio obiciunt illud Lucae capi 22. & Pauli 1. ad Corinthios cap. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis Christus significat, se velle, vt Apostoli, & eorum in Sacerdotio successores, faciant quod ipse fecit; ipse autem omnibus præsentibus dedit utramque speciem, ergo, Respondemus Primo, si in prædictis verbis continetur aliquid præceptum, non esse administrandi Eucharistiam, sed manducandi aut bibendi, vt deducitur ex eo quod Paulus addit, *Hoc facite, quotiescumque bibitis, in meam commemorationem*; & si in illis continetur præceptum sumendi Eucharistiam, & in Luca tantum continetur præceptum sumendi speciem panis, quia in Luca verba illa tantum habentur post consecrationem panis, etiam in Paulo illud tantum continebitur: quia quamvis in Paulo etiam habentur post consecrationem calicis, tamen in eo non habentur absolute, sicut habentur in Luca, post consecrationem panis, sed cum eo addito, *quotiescumque bibitis*, quasi dicat, *Quotiescumque bibitis, annuntiabis mortem meam*. Addimus, quod in prædictis verbis continetur præceptum sumendi utramque speciem, non respectu singulorum, sed respectu totius Ecclesiæ, non à singulis, sed ab aliquibus implendum.

Quarto obiciunt Ignatium, Tertullianum, & alios Patres, afferentes populum Calicem Domini bibere. Respondemus, eos Patres tantum significare, tunc esse populo in vsu calicem sumere (quod non negamus) non tamen esse necessarium ex præcepto diuino laicis conferri, aut ab eis sumi.

Quinto obiciunt Clementem Alexandrinum, Tertullianum, Cyprianum & Augustinum, quia videntur tribuere vitam spiritualem potui Sanguinis Christi, vt absque eo nequeant homines illum adipisci. Respondemus, prædictos Patres, quamvis dictam vitam attribuant sumptioni Sanguinis, eam tamen non negare sumptioni solius Corporis, neque negare potie, quia Ioan. 6. dicitur, *Qui manducat me, ipse vivet propter me*.

Sexto obiciunt Iustinum Apologia 2. pro Christianis, vbi significare videtur, esse præceptum diuinum sumendi utramque speciem. Respondemus, Iustinum ibi nullum aliud præceptum vide riagnoscere, nisi illud quod est apud Lucam c. 22. *Hoc facite in meam commemorationem*. Apud Lucam autem tantum est præceptum sumendi speciem panis, aut si est præceptum sumendi utramque speciem, tantum est respectu totius Ecclesiæ.

Et hoc posteriori modo intelligendi sunt Pseudo-Cyprianus Sermone de Cœna Domini, & Bernardus Sermone 3. Dominicæ Palmarum, dum significant, etiam ipsum Sanguinem esse sub præcepto, Chrysostomus vero Homilia 18. in Epistolam 1. ad Corinthios, quamvis supponat, attento Iure diuino, etiam laicus poculum dari, vt suo tempore dabatur, tamen non significat id esse Iure diuino necessarium, sed illo atento posse dati, quia eo non prohibetur.

Septimò obiciunt sententiam illam, *Negre Caro sine Sanguine, neque Sanguis sine Carne iure communicatur*, quam refert Algerus lib. 2. de Sacramentis Corporis & Sanguinis Christi, cap. 8. ex Augustino, sed desumpta est ex Paschalio libro de Corpore & Sanguine Domini, cap. 19. Respondemus, hanc sententiam Paschalij esse difficultem, & non esse admittendam, aut explicandam non quoad species panis & vini, sed quoad rem contentam sub illis speciebus, quia in neutra sumitur Caro sine Sanguine, nec Sanguis sine Carne.

Octauò obiciunt Gelasium Papam in Epistola ad Mauritium & Ioannem, & refertur can. *Comperimus*, de Confœratio, dist. 2. vbi dicitur grande sacrilegium, percipere unam speciem abique altera. Respondemus, Gelasium ibi tantum loqui de Sacerdotibus celebrantibus sub una tantum specie, quo etiam modo Gratianus dictum canonem *Comperimus* exponit.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum utraque species, panis videlicet & vini, plus gratia conserat quam altera tantum.

C Aietanus quest. 80. artic. 12. Sotus in 4. *Caietan.* Sotus. dist. 12. quest. 1. art. 12. Ledefmia 1. p. 4. *Ledefmia.* q. 21. art. 12. dub. 2. Petrus Sotus lect. 10. de Eu- *Petr. Sotus.* charistia, Hessellanus de Communiione sub utra- *Hessellanus.* que specie, tractatu 3. Suarez disp. 6. 3. sect. 2. & Suarez. *Egidius.* Egidius quest. 79. art. 1. n. 34. docent, utramque speciem non conserve plus gratia, quam alteram tantum: quod indicare videtur. Tridentinum sessione 21. cap. 3. dum docet, sub altera tantum specie totum Christum contineri, & verum Sacramentum sumi, ac propter ea nulla gratia ad salutem necessaria eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt: at si per sumptionem utriusque speciei conserret maior gratia, quam per sumptionem alterius tantum, vere defraudaretur aliqua gratia, qui non sumeret utramque, sed unam tantum.

Et ratione probatur, quia sumenti Eucharistiam conseretur ex opere operatogratia, quia sumit Sacramentaliter Christum, eiusque Corpus & Sanguinem; sed qui sumit unam tantum speciem, non minus perfectè sumit Sacramentaliter Christum eiusque Corpus & Sanguinem, quam qui sumit utramque, vt patet, ergo non minus gratia conserret sumenti unam tantum speciem, quam sumenti utramque, si alias sint æqualiter dispositi.

Alexander verò 4. parte, quest. 11. mem- *Alexand.* bro 2. art. 4. Casalius lib. 2. de Cœna & Calice *Casalius.* Domini, Arboreus in cap. 6. Ioannis, & Valquez *Arboreus.* *Valquez.* F f disp.

disp. 215. docent, & meritò, utramque speciem maiorem gratiam conferre, quam alteram tantum: quod sensit Clemens VI. in Bulla ad Regem Angliae anno 1541. in qua illi concedit, ut ad gratia augmentum sub-vraque specie communicaret. Et ratione probatur; quia qualibet species ratione sui diuerso modo specifico significat & conferit gratiam, ergo qualibet ratione sui conferit diuersum & peculiarem gradum gratiae sibi correspondentem. Consequentia probatur, quia ex eo deducimus, diuersa Sacraenta ratione sui conferre diuersum & peculiarem gradum gratiae, quia quodlibet ratione sui diuerso modo specifico significat & conferit gratiam. Antecedens autem pater, quia species panis ratione sui diuerso modo specifico, quam species vini, significant & conferunt gratiam, quia species panis significant & conferunt gratiam ut latiantem, quia illam significant & conferunt tamquam cibus; species vero vini significant & conferunt illam ut refrigerantem, quia illam significant & conferunt ut potus.

Quod autem in anima idem sint fames & siti, & quod eadem gratia sit latians & refrigerans, quia per eandem gratiam fames & siti animae extinguntur, non obstat, ut cuilibet speciei diuerso modo specifico significant & conferent gratiam, nouis & distinctis gradus gratiae correspondat; quia etiam omnibus Sacramentis, quamvis eandem gratiam significant & conferant, siue ad delenda peccata, siue ad magis iustificandum, diuersus tamen gradus gratiae correspondet: quia illam, quamvis eandem, diuerso modo specifico significant & conferunt. Ideo cuilibet speciei ratione sui, etiam quando simul sumuntur, correspondet diuersius gradus gratiae; non quia in viraque sit perfectior seu expressior significatio gratiae refectiae, sed quia in qualibet ratione sui, est significatio gratiae secundum speciem distincta, quamvis ex viraque integretur & coalesceat una significatio conuiuij & refectiui, idem vero plures species panis (& idem est de pluriis speciebus vini) quando simul sumuntur, non conferunt diuersos seu peculiares gradus gratiae, quia sumuntur per modum unius, & non significant gratiam diuerso modo specifico.

Ita tamen qualibet species ratione sui independenter ab altera conferit diuersum & peculiarem gradum gratiae, ut illam conferat non expectata sumptione alterius speciei, non solum quando una tantum species sumenda est, ut pa-

ter in eo qui tantum sumit species panis, sed etiam quando utraque sumenda est; quia absque fundamento id negabitur in hoc posteriori casu, quod in priori negari non potest.

Obseruandum est, pro novo gradu gratiae, quem dicimus species vini conferre, non esse necessariam nonam aliquam dispositionem, aut præparationem, præter eam que necessaria fuit ad gratiam collatam ab speciebus panis, tum quia, ut qualibet species conferat suum effectum gratiae, sufficit, quod in sumente præsupponatur qualibet gradus sanctitatis & gratiae, ac proinde, ut species vini suum effectum gratiae conferant, sufficiet ille gradus sanctitatis & gratiae, qui presuppositus fuit ad sumptionem specierum panis; tum etiam, quia quamvis ad effectum Eucharistie prærequita etiam esset aliqua actualis dispositio, insufficeret una pro sumptione vtriusque speciei, quia ex viraque integratur unum conuiuum.

Tridentinum autem cap. illo 3. dum ait, eum, qui vnam tantum speciem sumit, nulla gratia ad salutem necessaria defraudari, non fauet adulatrijs: quia quamvis priuetur gratia que conferretur per sumptionem alterius speciei, illa tamen non est necessaria ad salutem, quia ad hanc sufficit quæ conferret per vnam tantum speciem, quia sumptio alterius speciei, nempe vini, nullo modo est necessaria ad salutem, nec ut medium, nec ut præceptum, ut Tridentinum dixerat cap. i. quia cap. 3. loquitur de necessitate gratiae ad salutem, non ratione sui, sed ratione sumptionis illam causantis, ut deducitur ex cap. i. dum ait, sumptionem speciei panis sufficere ad salutem. Imo Tridentinum nobis fauet, dum non dicit absolutes, eum qui vnam tantum speciem sumit, nulla gratia defraudari, sed cum eo addito, ad salutem necessaria, quia eo addito indicat defraudari aliqua, quamvis non necessaria.

Et ad rationem respondemus, sumenti Eucharistiam conferri gratiam, non præcisè quia sumit Christum, sed quia sumit species continent Christum, cuiusque Corpus & Sanguinem; quia essentia Sacramenti Eucharistie in ipsis solis speciebus directe salutatur non intrinsecè & directè Christo, sed tantum extrinsecè & indirectè, & quia species panis & species vini sunt duo Sacraenta essentialementer perfecta & distincta, quamvis integraliter non sint duo, sed tantum unum, ut diximus Disput. i. Diffic. iv. idem cuilibet diuersus gradus gratiae correspondet, quamvis qualibet Christum, eiusque Corpus & Sanguinem perfectè contineat.

